

LAPPOHJA - KOVERHAR YLEISKAAVA 22.12.2000 YLEISKAAVAN VAIKUTUKSET NATURA - ALUEISIIN

Seuraavassa tarkastellaan yleiskaavan vaikutuksia Natura - alueisiin. Tässä yhteydessä ei tarkastella Koverharin satama-altaan ruoppauksen, eikä samalle satama-alueelle kaavassa esitetyn pistoraitteen rakentamisen vaikutuksia, vaan niistä on laadittu erillinen selvitys (Fundia Wire Oy Ab, vaikutusarvio Koverharin sataman kulkusyvyyden lisäämisestä ja pistoraitteen rakentamisesta, Suunnittelukeskus Oy).

Kaava-alue liittyy Tammisaaren ja Hangon saariston ja Pohjanpitäjänlahden merensuojelualueeseen, joka on valtioneuvoston 20.8.1998 tekemän päätöksen mukaan Natura - alue ja jonka koodinumero on F10100005. Kaava-alueella on osoitettu tästä pinta-alaltaan 52 630 hehtaarin suuruisesta Natura - alueesta sekä maa- että vesialueita Tvärminnen alueella. Maa-alueita sisältyy Högsandin alueella yhteensä n. 80 ha (ks. Liite 1) ja vesialueita Koverharin ja Lappohjan edustoilla yhteensä n. 80 ha.

KAAVA-ALUEELLE SIJOITUVIEN NATURA - ALUEIDEN LUONNONARVOT

Uudenmaan ympäristökeskuksen tekemän Natura inventoinnin (Suomen Natura-alueet 2000-kohteet, 4.9.1998) mukaan Tvärminnen alueen mantereella sijaitsevat osat edustavat toisaalta vehmasta sisäsaaristoa lehtoineen ja toisaalta hietikkodyynejä ja hiekkarantoja. Lappohjan ja Koverharin välisellä Lappohjan rannan alueella tavataan mm. uhanalaista rantakauraa (*Ammophila arenaria*) ja erittäin uhanalainen pistiäinen pulskasantiainen (*Aegialia arenaria*). Dyynialueilla samoin kuin Lappohjanrannan metsäalueilla tavataan lisäksi kehrääjää (*Caprimulgus europaeus*) ja kangaskiurua (*Lullula arborea*).

Yleiskaavan laatimisen yhteydessä on laadittu erillinen luontoinventointi (Hankoniemen luontoinventointi 1995 Jani Kaaro ja Kalevi Keynäs). Högsand-Lappohjanrannan inventointialueella n:o 36 on edellä mainittujen lisäksi tavattu muita uhanalaisia kasveja ja eläimistöä mm. pistiäisiä (ks. Liite 2).

Tällä Tvärminnen alueella kaava-alueelle ei ole osoitettu saaristoa, joten kaava-alueen Natura - vesialueilla on tarkoitus suojella merenpohjaa, vedenalaista luontoa ja veden laatua.

NATURA - ALUEIDEN SUOJELU

Lappohjanranta kuuluu rantojensuojeluohjelmaan ja siitä n. 57 ha on Uudenmaan virkistysalueyhdistyksen omistuksessa ja se on tarkoitus liittää Natura 2000 alueeksi sopimuksella. Rantojensuojeluohjelman jäljellä olevat runsaat 30 ha toteutetaan luonnonsuojelualueena.

Natura - vesialueella säädellään Itämeren meriympäristön suojelukomission (HELCOM) ympäristökomitean suositusten perusteella erityisesti soran ja muiden maa-ainesten ottamista, ruoppauksia ja merenpohjan rakentamista, suurehkojen huvivenesatamien rakentamista sekä jätevesien johtamista ja kalanviljelylaitosten rakentamista. Alueella olevia satamia ja väyliä voidaan kuitenkin käyttää ja kunnostaa vaarantamatta alueen suojelun tarkoitusta.

Alue kuuluu HELCOM:in ehdottamaan BSPA (Baltic Sea Protection Areas) verkostoon ja on lisäksi ympäristöministeriön vesistöjen erityissuojelutyöryhmän ehdottama erityisiä suojelutoimia edellyttävä merialue.

KAAVAN VAIKUTUKSET NATURA-ALUEISIIN

ARVIOINTI VAIKUTUKSISTA MAA-ALUEISIIN

Natura-alueet on kaavassa merkitty na - indeksillä (Natura 2000-alue). Lappohjan Naturaan sisältyvä ranta-alue, Högsand, on kaavassa merkitty osittain SL-merkinnällä (Luonnonsuojelualue) ja osittain merkinnällä V/s (Virkistysalue, jolla ympäristö säilytetään). Rantaviivan suuntainen dyyniharjanne on merkitty sl-merkinnällä (suojelualue). Alueelle on osoitettu ulkoilureitti ja sm-2 (sotahistoriallisia kohteita sisältävä alueen osa). Lisäksi alue sisältyy kokonaisuudessaan pv/ss -alueelle (vedenhankinnalle, tärkeä pohjavesialue, alueelle on laadittu suojelusuunnitelma. Natura - alueen lounaisosaan on esitetty satamaan johtava pistoraide sekä teollisuus ja varastoalueen (T) laajennus (ks. näiltä osin erillisselvitys). E.o merkinnöillä ja niihin liittyvillä kaavamääräyksillä on pyritty turvaamaan Högsandin Natura - alueen luonnonarvojen säilyminen.

Högsandin Natura - alue rajautuu Lappohjasta Tvärminneen johtavaan tiealueeseen, joka puolestaan rajautuu tien pohjois- ja länsipuolisiin PTY (ympäristöhäiriöitä aiheuttamattoman yritystoiminnan alue) ja T (teollisuus ja varastoalueisiin). Molemmilla alueilla kaavamääräyksissä määrätään asemakaavan laatiminen ennen rakentamista ja keskitetyn vesi- ja viemärijärjestelmän rakentaminen. Lisääntyvä liikenne, rakentamis- ja teollisuustoiminta saattaa vähäisessä määrin vaikuttaa heikentävästi Natura - alueen virkistyskäyttöön sen läntisellä osalla mutta ei arvioida vaikuttavan heikentävästi itse Högsandin hiekkadyynien, rantakasvillisuuden tai eläimistön säilymiseen.

ARVIOINTI VAIKUTUKSISTA VESIALUEISIIN

Naturaan kuuluvat vesialueet on kaavassa merkitty W-1 (vesialue, jolla on erityisiä luonnonarvoja), LV (venesatama) ja LS (satama-alue). Nämä alueet on merkitty (na) Natura 2000-alue merkinnällä. W-1 - merkinnällä pyritään kaavassa osoittamaan, että tällä Natura - alueella tulee vesiluonnon arvot ottaa vesialueita koskevissa toimenpiteissä huomioon.

LV-alueella on nykyisin toimiva venesatama ja EP alueella on puolustusvoimien aiheuttamaa vesiliikennettä jo nykyisellään. Alueen osoittaminen venesatamaksi tukee nykyistä toimintaa. Veneiden päästöjä sataman rantaveteen tulee rajoittaa venesatamaa toteutettaessa. Mikäli veneistä aiheutuvat jätteet saadaan kerättyä keskitetysti venesatama-alueelle rakennettaviin keräilypisteisiin, ei vesialueille aiheudu merkittävää haittaa. Vähäiset haitat saattavat aiheutua pilssivesien sisältämisestä epäpuhtauksista tai veneiden pohjasta liukenevista myrkyistä. Kaavassa esitetty (na) merkintä ohjaa ympäristöystävällisen venesataman rakentamiseen.

LS-alueet on rajattu nykyisen toiminnan mukaisesti. Vaikutuksia vesistöön saattaa aiheuttaa potkurivirroista johtuva veden ja pohja-aineiden sekoittuminen ja laivojen runkojen epäpuhtaudet. Satama-altaan syventämisen vaikutuksia Koverharin tehtaan edustalla on arvioitu erikseen.

Vaikutuksia vesialueisiin saattaa aiheuttaa T-alueilla tapahtuva rakennustoiminta, mahdolliset tehtaiden laajentamiset ja sen mukana lisääntyvä toiminta liikenne sekä päästöt. Epäpuhtauksia saattaa siirtyä vähäisesti mereen esim. sadevesien mukana. Kaavalla tuetaan nykyistä toimintaa ja määrätään kaavamääräyksillä asemakaavoitukseen ja keskitetyn vesi- ja viemärijärjestelmän rakentamiseen. Jätevedet on laaditun suunnitelman mukaan myöhemmin tarkoitus johtaa

siirtoviemärillä Hangon keskuspuhdistamolle (Hangon, Tammisaaren, Karjaan ja Pohjan alueen vesihuollon yleissuunnitelma, Insinööritoimisto Paavo Ristola Oy 2000).
Asemakaavoituksen ja rakentamistoimenpiteiden lupien yhteydessä on tarkemmin selvitettävä vaikutukset Natura - alueisiin. Suurimmat vaikutukset vesialueisiin saattaa aiheuttaa mahdolliset ruoppaustoimenpiteet, josta on laadittu erillinen vaikutusten arviointi.

T-alueen laajennusalueet sijaitsevat vedenhankinnalle tärkeällä pohjavesialueella, jolla on voimassa maankäytön rajoituksia.

Uutta asutusta AP (pientalovaltainen asuntoalue) on kaava-alueelle esitetty n. 16 hehtaaria. Lappohjan itäpuolen uuden AP-alueen etäisyydet merenrantaan ja Natura - vesialueelle ovat 110-330 m. Asuntoalueen ja rannan väliin on jätetty V/s (virkistysalue, jolla ympäristö säilytetään). Kaavamääräyksillä määrätään asemakaavan laatimista ja keskitetyn vesi- ja viemärijärjestelmän rakentamista. Alueelle saa sijoittaa pienehköjä työtiloja, joista ei aiheudu melua, ilman pilaantumista, raskasta liikennettä tai näihin verrattavaa ympäristöhäiriötä. Osa AP-alueista sijoittuu vedenhankinnalle tärkeällä pohjavesialueella, jolla on voimassa maankäytön rajoituksia. Jätevedet on laaditun suunnitelman (Hangon, Tammisaaren, Karjaan ja Pohjan alueen vesihuollon yleissuunnitelma, Insinööritoimisto Paavo Ristola Oy 2000) mukaan myöhemmin tarkoitus johtaa siirtoviemärillä Hangon keskuspuhdistamolle. AP-alueen rakentamisen myötä saattaa ranta-alueiden virkistys- ja venesataman käyttö tehostua. Mikäli venesatama rakennetaan ympäristön vaatimukset huomioiden ei AP-alueen rakentamisella näin ollen arvioida olevan merkittäviä haitallisia vaikutuksia Natura vesialueisiin.

Liite 1

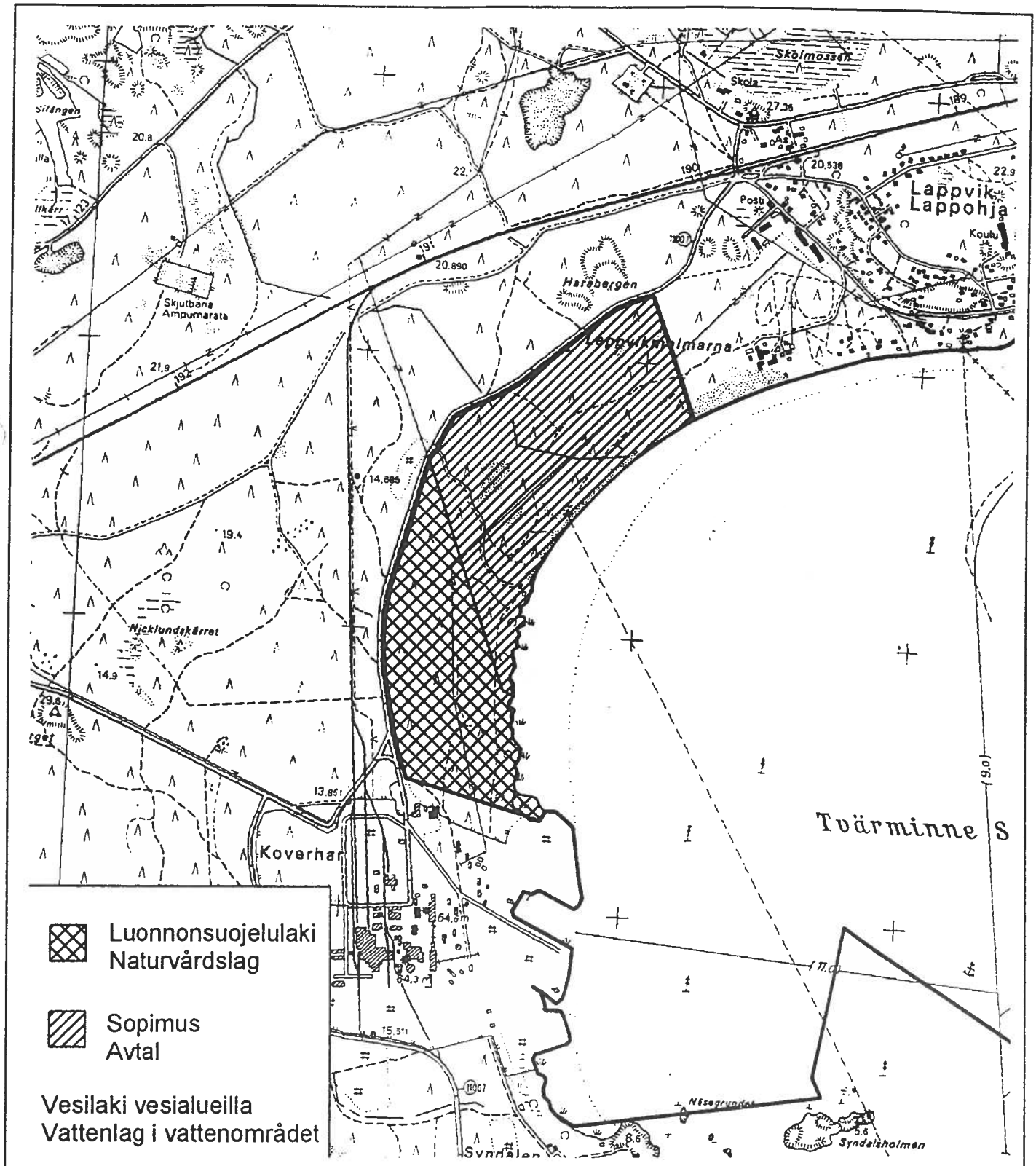
Högsandin Natura-alue-rajaus, Suomi Natura 2000 alueet / Uudenmaan ympäristökeskus.

Liite 2

Hankoniemen luontoinventointi, inventointialue n:o 36. Högsand - Lappohjanranta.

Jukka Turtiainen
Petri Saarikoski

11.9.2001

TAMMISAAREN JA HANGON SAARISTON JA POHJANPITÄJÄNLÄHDEN MERENSUOJELUALUE

Alueen koodi: FI0100005

Karttalehdet: 2011 07, 08, 10-12; 2013 01-06, 08, 09, 12;

2014 01, 04, 05

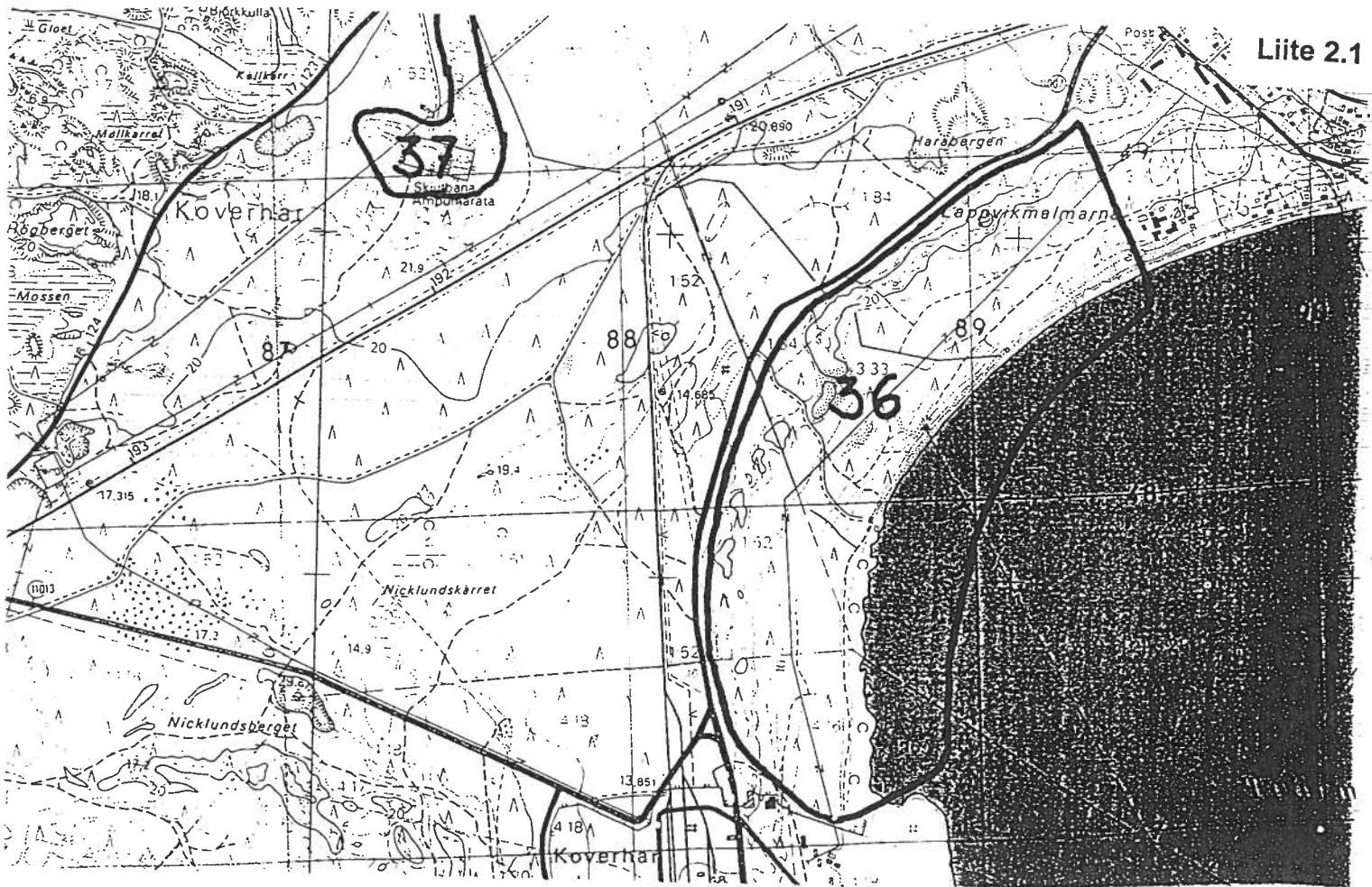
Pinta-ala, ha: 52 630

Kunnat: Tammissaari, Hanko, Pohja, Inkoo

0.2 0 0.2 0.4 Kilometers

1: 20 000

36. Högsand-Lappohjanranta (kartta 8)

Lappohjan taajaman ja Koverharin tehdasalueen välinen Högsandin-Lappohjanrannan hietikko- ja dyynialue on maisemallisesti poikkeuksellisen komea. Yli kilometrin mittaisen avoimen rantahietikon yläpuolelle kohoaa rantadyyni lähes 10 m korkuisena törmänä. Sen itäosan kasvillisuus on pahasti kulunutta. Törmän lounaisosassa aallokon aiheutta eroosio kuluttaa korkean veden aikana hiekkatörmää, jolloin puuta romahtaa kapealle rantatasanteelle. Muutaman sadan metrin päässä rannasta kulkee sen suuntaisena komea tuulen muovaama, metsäkasvillisuuden sitoma dyyniharjanne, jossa on joitain tuulieroosion avoimina pitämiä paljaita hietikoita. Komeita, kilpikaarnaisia rantatörmän puuta lukuunottamatta alueen metsä on pääosin noin 50 v. ikäistä männikköä^{15,26,32,50,51}.

Rannan eteläosa on alavaa. Laakea rantavalli on padonnut kostean, tervaleppävaltaisen notkelman, joka on osittain soistumassa. Sen edustalla kasvaa tiheää järviuokokasvusto. Alueen etelälaidalla, tehdasalueen täyttömaan vierellä, on hyvin monimuotoinen kosteikkoalue. Siellä on eri-ikäisiä tervaleppämetsiköitä, joista osa kosteita luhtia, osa kuivempaa, rantavallilla kasvavaa metsää. Alueella kasvaa myös poikkeuksellisen järeä mänty.

Alueen hiekkadyynien kasvillisuudesta, kasvistosta ja niveljalkaisyyhteistä tehtiin kattavat perusselvitykset jo 1920-luvulla^{28,31,32}. Sen jälkeen kymmenet luonnontutkijat ja -harrastajat ovat liikkuneet alueella ja keränneeltä sieltä sekä eläinettä kasviainestoa. Alueen lajisto tunnetaankin poikkeuksellisen hyvin. Inventoinnin yhteydessä Högsandin alueen hietikoilta pyydystettiin useaan otteeseen hyönteisiä kuoppapyödyksin ja haavimalla.

Alueen hietikkokasvisto on erittäin edustavaa. Useat lajeista ovat uhanalaisia. Rantatasanteen yläosassa, osittain rantatörmässä kasvaa yli kilometrin mittainen, Suomen suurin rantakauran (*Ammophila arenaria*) kasvusto^{24,39}. Alueen rantahietikolta on museoissa useita vuosisadan alkupuolella tallennettuja otakilokin (*Salsola kali*) näytteitä. Lajia ei tavattu Hankoniemellä 1930-luvun jälkeen ennen kuin se 1980-luvun alussa ilmaantui Tulliniemelle. Högsandin rantahietikolta laji löydettiin uudelleen 1993. Kesällä 1995 siellä kasvoi seitsemän otakilokkiyksilöä⁶⁶. Alavan ja kostean tervaleppäkasvuston pohjoispäässä tavattiin 1950-luvun alussa erittäin uhanalainen vesiminttu (*Mentha aquatica* var. *aquatica*)¹³, jota etsinnöistä huolimatta ei ole löydetty sieltä myöhemmin. Rantatörmän päällä kasvaa ajuruohoa (*Thymus serpyllum*). Högsandin dyyneiltä tunnetaan myös harvinainen tunturitinajäkälän merenrantamuunnos (*Stereocaulon alpinum* var. *gracilentum*)⁶⁹.

Högsandin dyyneillä elää hyvin monipuolinen, kuivaa ja lämmintä elinympäristöä vaativa hyönteislajisto²⁹. Etenkin muurahaisia ja muita pistiäislajeja lajeja on paljon^{28,77}. Uhanalaisista pistiäisistä siellä on tavattu päistärpistiäinen (*Aporinellus sexmaculatus*)⁷³ sekä hietamauriainen (*Lasius meridionalis*)⁷⁷, jota Suomesta ei ole löydetty mistään muualta. Hietamauriaisien pesässä puolestaan elää punkkilaji *Urojanetia hirschmannii*⁷⁰, joka on tavattu vain kahdesta paikasta maailmassa. Toinen löytö on peräisin Högsandista ja toinen Tsekkoslovakiasta. Högsandin rantakaurakasvustoissa elää erittäin uhanalainen pulskasantiaainen (*Aegialia arenaria*)^{63,65,75}, joka on Suomessa tavattu vain kerran muualla. Siellä elävät myös uhanalaiset hietikkosarakaskas (*Kelisia sabulicola*)⁷⁴ sekä hietikkonatalude (*Phimodera humeralis*)^{28,65}. Kumpikin laji on Suomessa tavattu vain Hankoniemellä. Muita varsin kiintoisia lajilöytöjä ovat dyyniharjanteilla elävät harvinaiset kovakuoriaislajit *Nephus bisignatus* ja *Buprestis octoguttata*⁶⁵. Kovakuoriaisten frekvenssipisteluettelon mukaan edellisellä on Suomessa vain noin 10, jälkimmäisellä noin 20 esiintymää. Molemmilla lajeilla on Högsandissa todennäköisesti pysyvä kanta. Siellä on aikaisemmin elänyt myös Suomesta sittemmin hävinnyt sinilehtimittari (*Scopula decorata*)²⁸. Alueen valoisimmissa kanerikoissa elää uhanalainen viherämittäri (*Thalera fimbrialis*)⁶². Alueen eteläosan hiekkasärkällä on pesinyt uhanalainen tylli⁴⁸.

Högsand on inventointialueen arvokkaimpia kohteita. Sen keskeisin ja tärkein elementti ovat avoimet hietikot ja niiden kasviyhdyskunnat. Niiden suurin uhka on toisaalta kuluminen, toisaalta myös umpeenkasvaminen. Alueen lajisto on monipuolinen ja siellä elää useita uhanalaisia ja harvinaisia lajeja, joista osa on tavattu Suomessa vain siellä. Se on lisäksi erittäin arvokas geologisena muodostumana. Alueen maisema-arvot ovat erityisen suuret. Se soveltuu erittäin hyvin virkistyskäyttöön. Pääosa alueesta on Uudenmaan virkistysalueyhdistyksen omistuksessa. Alue on valtakunnallisen rantojensuojeluohjelman kohde⁴⁶. Kansallispuistokomitean mietinnössä se on mainittu merkittävänä luonnonsäästiönä²².

Alueen virkistyskäyttöä varten tulee laatia yksityiskohtainen suunnitelma. Sen avulla on ohjattava alueen käyttöä siten, että alueen suuret luonnonarvot voidaan turvata. Erityisesti on taattava harvinaisen ja uhanalaisen lajiston säilyminen. Suunnitelmaan tulee sisällyttää metsänhoitosuunnitelma, jonka avulla varsin yksipuolisena talousmetsänä hoidetun alueen luonnetta voidaan kehittää monipuolisemmaksi. Metsäisen dyyniharjanteen hietikoilta tulee poistaa sinne noin 20 vuotta sitten istutetut, edelleenkin kitukasvuiset männynntaimet. Alueen arvokkaimmat osat olisi säilytettävä mahdollisimman luonnontilaisina⁷.

LAPPVIK-KOVERHAR GENERALPLAN 22.12.2000 GENERALPLANENS INVERKAN PÅ NATURAOMRÅDENA

Nedan utreds hur generalplanen inverkar på Naturaområdena. I det här sammanhanget behandlas inte muddringen av Koverhars hamnbassäng. Inte heller effekterna av det stickspår som i planen föreslås för samma hamnområde tas upp; för detta finns en särskild utredning: Fundia Wire Oy Ab, konsekvensutredning av ökat djupgående i hamnen och dragning av ett stickspår, Suunnittelukeskus Oy.

Planområdet knyter an till de skyddsvärda marina områdena i Ekenäs och Hangö skärgård och i Pojoviken som enligt statsrådsbeslut av 20.8.1998 är ett Naturaområde med kodnumret FI0100005. Detta 52 630 hektar stora Naturaområde omfattar både mark- och vattenområden i Tvärminne i. Sammanlagt ingår c. 80 ha mark i Högsand (se Bilaga 1) och sammanlagt c. 80 ha vatten utanför Lappvik och Koverhar.

NATURVÄRDENA I PLANENS NATURAOMRÅDEN

Enligt Nylands miljöcentrals Naturinventering (Finlands Natura 2000-områden 4.9.1998) representerar de delar som finns i Tvärminne, såväl lummig innerskärgård med lundar som dyner och sandstränder. På Lappvikssidan på stranden mellan Lappvik och Koverhar hittar man bl.a. den hotade arten sandrör (*Ammophila arenaria*) och en starkt hotad skalbagge, kuststrandkryparen (*Aegialia arenaria*). Bland dynerna och liksom även i skogarna längs Lappviksstränderna påträffas ytterligare nattskärran (*Caprimulgus europaeus*) och trädlärkan (*Lullula arborea*).

Samtidigt som generalplanen utarbetades, gjordes en separat naturinventering (Naturinventering av Hangö udd 1995, Jani Kaaro och Kalevi Keynäs). På Högsand-Lappviks strandområde nr 36 förekommer bl.a. steklar utöver de tidigare nämnda påträffade hotade växt- och djurarterna (se Bilaga 2).

I Tvärminne har ingen skärgård angetts på planområdet. Avsikten är därför att på planområdets Naturavatten skydda havsbotten, undervattensnaturen och vattnets kvalitet.

SKYDD AV NATURAOMRÅDENA

Lappviksstranden hör till ett strandskyddsområde, där c. 57 ha ägs av Föreningen Nylands friluftsområden. Avsikten är att införliva det i Natura 2000-området genom ett avtal. De drygt 30 ha som återstår av strandskyddsområdet blir naturskyddsområde.

På rekommendation om Naturas vattenområden av miljökommittén vid HELCOM, som värnar om Östersjöområdets marina miljö, bestäms särskilt om tagning av grus och andra jordämnen, om muddring och byggande på havsbotten, om utbyggnad av stora hamnar för fritidsbåtar samt om avledande av avloppsvatten och om anläggning av fiskodlingar. Hamnarna och farlederna i området kan dock användas och rustas upp utan att syftet med områdeskyddet äventyras.

Området hör till det BSPA-nätverk (Baltic Sea Protection Areas) som föreslagits av HELCOM samtidigt som det utgör ett sådant havsområde som av miljöministeriets arbetsgrupp för specialskydd av vattendrag och marina miljöer föreslås bli föremål för särskilda skyddsåtgärder.

EFFEKTERNA AV PLANEN PÅ NATURAOMRÅDENA

BEDÖMNING AV KONSEKVENSERNA FÖR MARKOMRÅDENA

Naturaområdena har betecknats med na i generalplanen (Natura 2000-område). Högsand, som är en del av strandområdet i Lappviks Naturaområde, har i planen dels getts SL-beteckning (naturvårdsområde), dels V/s-beteckning (rekreationsområde med bevarad miljö). Dynernas åsbildning som följer strandlinjen har fått beteckningen sl (skyddsområde). Området har fått en vandringsled och getts sm-2-beteckning (del av område med krigshistoriska objekt). Ytterligare ingår området i sin helhet i ett pv/ss-område (för vattenförsörjning viktigt grundvattenområde, skyddsplan finns). I Naturaområdets sydvästra del finns ett stickspår till hamnen samt en utvidgning av både industri- och lagerområdet (T) (se här separat utredning). Alla de nämnda beteckningarna och de planbestämmelser som gäller dem syftar till att bevara naturvärdena på Högsands Naturaområde.

Högsands Naturaområde gränsar till vägområdet mellan Lappvik och Tvärminne, vilket i sin tur gränsar till PTY-området (företagsområde som inte innebär miljöolägenhet) och T-området (industri- och lagerområden) norr och väster om vägen. I planbestämmelserna krävs en generalplan för bägge områdena innan där byggs samt utbyggda centraliserade vatten- och avloppssystem. En allt livligare trafik samt bygg- och industriverksamhet kan i obetydlig utsträckning inverka hämmande på rekreativsmöjligheterna i Naturaområdets västra del men bedöms inte vara till förfång för bevarandet av själva Högsands dyner, strandvegetationen eller djurvärlden.

BEDÖMNING AV KONSEKVENSERNA FÖR VATTENOMRÅDENA

De vattenområden som ingår i Natura är i planen betecknade med W-1 (vattenområde med särskilda naturvärden), LV (båthamn) och LS (hamn område). Dessa områden har beteckningen (na), Natura 2000-område. Med beteckningen W-1 vill man i planen framhålla att de marina miljövärdena i detta Naturaområde skall beaktas vid åtgärder som gäller vattenområdena.

På LV-området finns i dag en fungerande båthamn, och på EP-området rör sig försvaret redan nu till sjöss. Områdets beteckning som en båthamn stöder de nuvarande aktiviteterna. När båthamnen byggs, måste utsläpp från båtarna begränsas. Såvida båtarnas avfall kan insamlas centralt från sopmajor som byggs på hamnområdet, utsätts inte vattnen för nämnvärda olägenheter. De få olägenheter som uppstår, kan bero på förorenat slagvatten eller lösliga gifter från båtarnas botten. Planens (na)-beteckning innebär att det byggs en miljövänlig båthamn.

LS-områdena inskränker sig till den nuvarande verksamheten. De marina områdena kan påverkas av att vatten och sediment blandas till följd av propellervirvlar och av att fartygens skrov är förorenade. Effekterna av en fördjupad hamnbassäng utanför Koverharfabriken har utvärderats separat.

De marina områdena kan även påverkas av byggverksamheten på T-områdena, en eventuell utbyggnad av fabriken och därmed ökad verksamhet samt av trafik och utsläpp. Föroreningar av olika slag kan så småningom hamna i havet med t.ex. regnvatten. Planen stöder den nuvarande verksamheten, och anger med planbestämmelser i detaljplanläggningen byggandet av centrala vatten- och avloppssystem. Enligt planen avser man att senare via en överföringsledning för avloppsvatten leda vattnet till Hangös centrala reningsverk (Gene-

ralplan för vattenförsörjningen i Hangö, Ekenäs, Karis och Pojo, Insinööritoimisto Paavo Ristola Oy 2000).

I samband med detaljplaneringen och byggloven skall konsekvenserna för Natura-områdena utredas mer exakt. Det är möjligt att den eventuella muddringen, för vilken det finns en särskild konsekvensbedömning, kommer att påverka vattenområdena mest.

Utvidgningen av T-området gäller ett grundvattenområde som är viktigt för vattenförsörjningen och för vilket begränsningar av markanvändningen gäller.

På planområdet föreslås c. 16 hektar för ny bostadsbebyggelse AP (småhusdominerat bostadsområde). Avståndet från det nya AP-området öster om Lappvik till havsstranden och det marina Naturaområdet är 110–330 m. Mellan bostadsområdet och stranden finns beteckningen V/s kvar (rekreationsområde med miljö som bevaras). Enligt planbestämmelserna skall en detaljplan göras upp samt centrala vatten- och avloppssystem byggas. På området får byggas mindre arbetslokaler som inte orsakar buller, förorenar luften, innebär tung trafik eller med allt detta jämförbara miljöolägenheter. En del av AP-områdena ligger på ett grundvattenområde av betydelse för vattenförsörjningen och är föremål för begränsningar av markanvändningen. Enligt den plan som gjorts upp (Generalplan för vattenförsörjningen i Hangö, Ekenäs, Karis och Pojo, Insinööritoimisto Paavo Ristola Oy 2000) är avsikten att senare leda avloppsvattnet via en överföringsledning till Hangös centrala reningsverk. När AP-området bebyggs, kan strändernas rekreationsområden och småbåtshamnen bli allt effektivare utnyttjade. Om småbåtshamnen byggs enligt miljökraven, anses byggandet av AP-området inte innebära nämnvärda negativa effekter på de marina Naturaområdena.

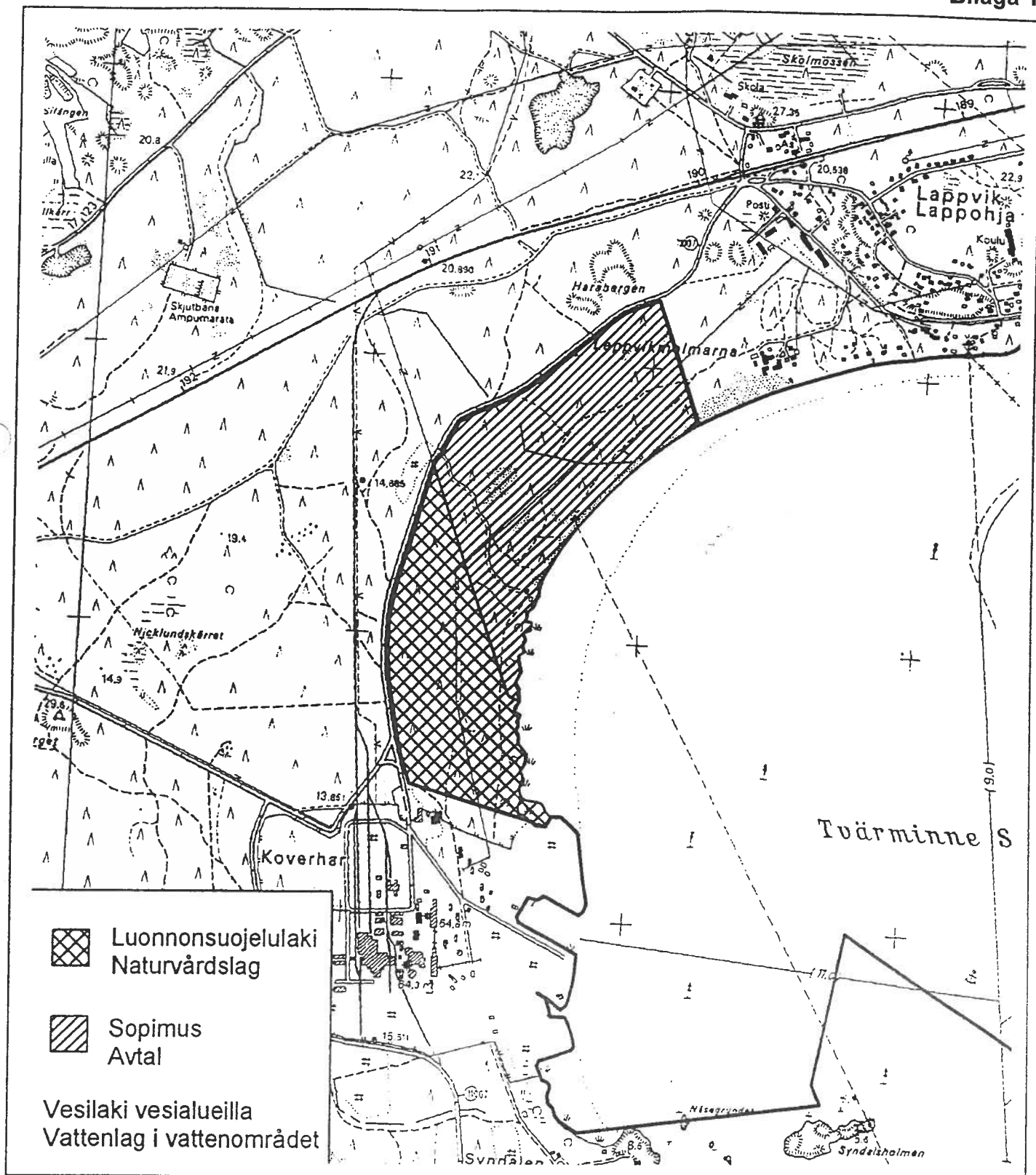
Bilaga 1

Naturaområdesgränserna i Högsand, Finlands Natura 2000-områden/Nylands miljöcentral

Bilaga 2

Naturinventering av Hangö udd, inventeringsområde nr 36. Högsand–Lappviksstranden

Jukka Turtiainen
Petri Saarikoski
11.9.2001

DE SKYDDSVÄRDA MARINA OMRÅDENA

I EKENÄS OCH HANGÖ SKÄRGÅRD OCH I POJOVIKEN

Områdeskod: FI0100005

Kartblad: 2011 07, 08, 10-12; 2013 01-06, 08, 09, 12;
2014 01, 04, 05

Areal: 52 630 ha

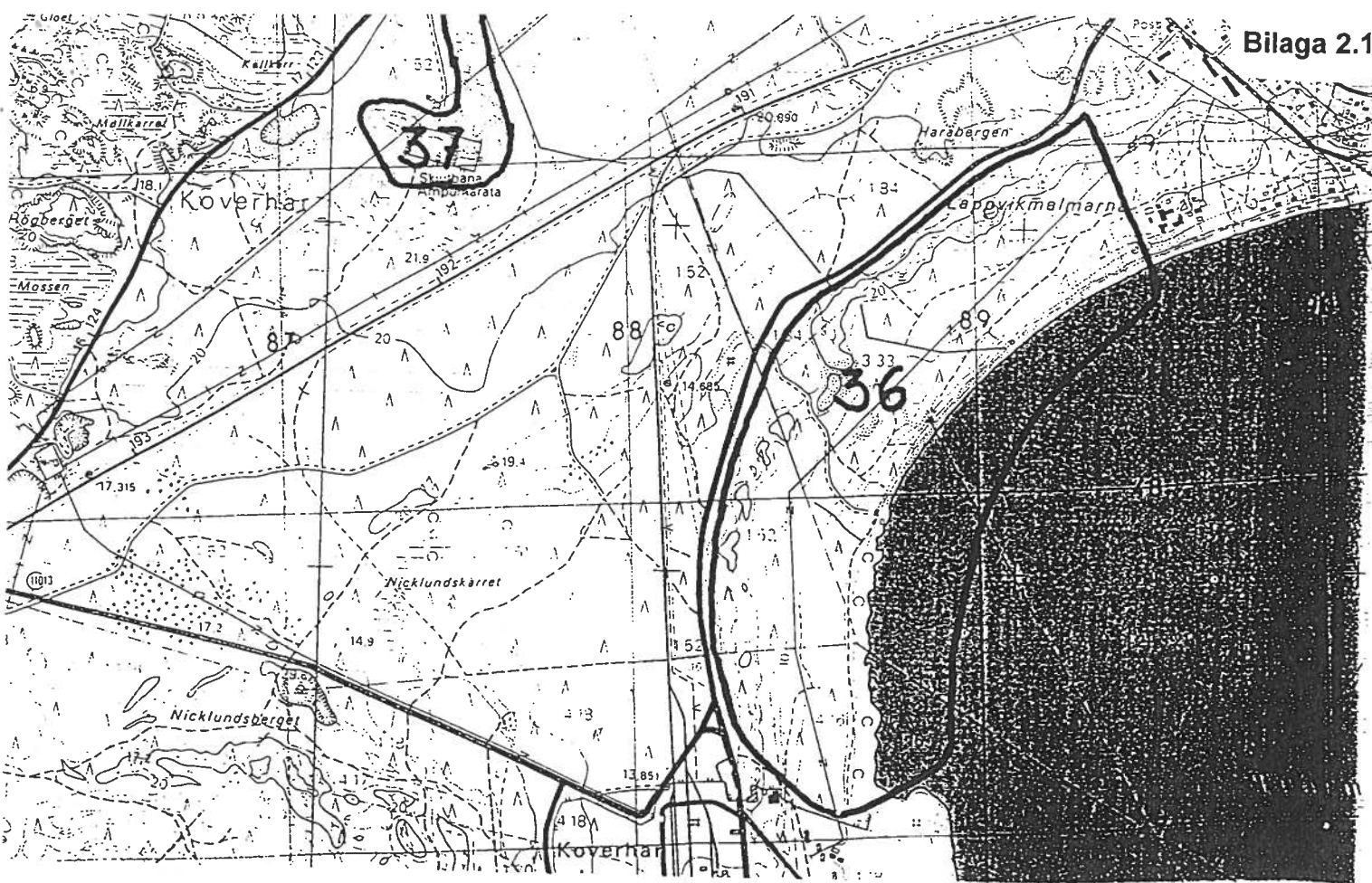
Kommuner: Ekenäs, Hangö, Pojo, Ingå

0.2 0 0.2 0.4 Kilometers

1: 20 000

@UYK/TM/25.3.1998/ Maanmittauslaitos 20/MAR/98

36 Högsand-Lappviksstranden (karta 8)

Högsand-Lappviksstrandens sand- och dynbildningar mellan tätorten Lappvik och Koverhars fabriksområde utgör ett ovanligt storslaget landskap. Ovanför den en kilometer långa sandstranden tornar sig en nästan 10 m hög sandbrink. Vegetationen på dess östra sida är svårt åtgången. Brantens sydvästra del nöts av sjöhävningen och erosionen urholkar sandbrinken vid högt vatten så att träd faller ner över den smala strandavsatsen. Ett par hundra meter från stranden löper parallellt med den en mäktig sandrygg som skapats av vindarna och hålls samman av växtlighet. Här finns en del nakna sandfält som hålls öppna till följd av vinderosion. Bortsett från brinkens ståtliga träd med skorp bark utgörs skogen i området främst av cirka 50 år gamla tallbestånd. ^{15, 28, 32, 50, 51}

Södra delen av stranden är låglänt. Den flacka strandvallen har dämts upp och bildar en fuktig dalsänka som domineras av klibbal och delvis håller på att försumpas. Framför den växer täta vassruggar. På områdets sydsida, bredvid schaktmassor från fabriksområdet, finns ett synnerligen mångformigt våtmarksområde. Här påträffas dungar av klibbal av olika ålder samt en del fuktiga strandängar men även torrare skog som växer på strandvallen. På området växer också en sällsynt bastant tall.

Redan på 1920-talet gjordes grundliga heltäckande utredningar av växtliv, flora och leddjurskolonier.^{28, 31, 32} Sedan dess har tiotals naturforskare och -intresserade rört sig på området och samlat in material om både djur och växter. Man känner faktiskt exceptionellt väl till områdets arter. I samband med inventeringen fångade man i olika repriser insekter i gropfällor och med håv.

Floran på områdets sandmarker är mycket representativ. Flera arter är hotade. Uppe på strandterrassen, till en del på brinken, finns ett växtbestånd på över en kilometer av sandrör (*Ammophila arenaria*) som är det största i Finland.^{24, 39} På museer hittar man flera specimina på sodaört (*Salsola kali*) som samlats in på områdets sandstränder i början 1900-talet. Arten påträffades inte på Hangö udd efter 1930-talet men uppenbarade sig på Tulludden på 1980-talet. Arten hittades på nytt på Högsands sandmarker 1993. Sommaren 1995 växte där sju individer av sodaörten.⁶⁶ I den låglänta och fuktiga norra delen av klibbalsbeståndet påträffades vattenmynta (*Mentha aquatica*)¹³ som var starkt hotad i början av 1950-talet och som trots letande inte senare har påträffats där. På strandbrinken växer backtimjan (*Thymus serpyllum*). På Högsands dyner har man även hittat en havsstrandsvarietet av den sällsynta fjällpåskrislaven (*Stereocaulon alpinum* var. *gracilentum*).⁶⁹

På Högsands dyner lever en mångfald insektsarter som kräver en torr och varm livsmiljö.²⁹ I synnerhet finns där gott om olika arter av myror och andra steklar.^{28, 77} Av de hotade steklarna har man där påträffat vägstekeln *Aporinellus sexmaculatus*⁷³ samt kustjordmyran (*Lasius meridionalis*)⁷⁷, en art som inte påträffats på annat håll i Finland. I kustjordmyrans bo lever en kvalsterart, *Urojanetica hirschmannii*⁷⁰ som påträffats på bara två håll i världen. Det ena fyndet härstammar från Högsand och det andra från f.d. Tjeckoslovakien. I Högsands sandrörsvegetation lever den starkt hotade kuststrandkryparen (*Aegialia arenaria*)^{63, 65, 75}, som påträffats på annat håll i Finland bara en gång. Där lever även de hotade sandstarrstriten (*Kelisia sabulicola*)⁷⁴ och sandsvingellusen (*Phimodera humeralis*)^{28, 65}. Bägge arterna har i Finland påträffats bara på Hangö udd. Men andra rätt intressanta fynd av arter som lever på sanddynerna är de sällsynta skalbaggarna *Nephus bisignatus* och *Buprestis octoguttata*.⁶⁵ Enligt inventeringslistans frekvenspoäng för skalbaggar uppvisar den förra

arten bara cirka 10, den senare cirka 20 förekomster. Båda arterna har sannolikt ett permanent bestånd i Högsand. Även den blåfläckade lövmätaren (*Scopula decorata*), som senare har försvunnit från Finland, levde tidigare där.²⁸ I områdets ljusaste ljunghmarker lever den hotade tandade lundmätaren (*Thalera fimbrialis*).⁶² På sandbankarna i områdets södra del har den hotade större strandpiparen häckat.

Högsand hör här till de mest värdefulla inventeringsområdena. Dess främsta och mest betydande element är de öppna sandmarkerna och deras växtsamhällen. Den största faran för dem är å ena sidan att de utsätts för slitage, å andra sidan att de gror igen. Områdets arter är mångskiftande, där finns flera hotade och sällsynta arter, av vilka en del har påträffats bara där i Finland. Dessutom är området värdefullt geologiskt sett. Landskapsvärdena är synnerligen stora. Området lämpar sig utmärkt väl för rekreation; största delen tillhör Föreningen Nylands friluftsområden. Området är föremål för det nationella strandskyddsprogrammet.⁴⁶ I Nationalparkskommitténs betänkande nämns det som ett betydande naturreservat.

För rekreationsändamål på området skall en detaljerad plan göras upp. Med den styrs användningen av området så, att områdets omfattande naturvärden kan tryggas. Framför allt ger planen garantier för att de sällsynta och hotade arterna bevaras. I planen skall även ingå en skogsvårdsplan med vars hjälp man kan förändra områdets karaktär av rätt ensidigt skött ekonomiskog i mer allsidig riktning. De fortfarande klena tallplantor som för cirka 20 år sedan planterades uppe på de skogbevuxna dynbildningarnas sandmarker avlägsnas. Områdets mest värdefulla delar borde bevaras i så naturligt tillstånd som möjligt.⁷